

R E P U B L I K A
S L O V E N I J A
V I Š J E
S O D I Š Č E
=====
L J U B L J A N A

VSL sodba I Cpg 1358/2014

Sodišče: Višje sodišče v Ljubljani

Oddelek: Gospodarski oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSLJ:2014:I.CPG.1358.2014

Evidenčna številka: VSL0081340

Datum odločbe: 22.10.2014

Senat, sodnik posameznik: Katarina Parazajda (preds.), Tomaž Pavčnik (poroč.), Blanka Javorac Završek

Področje: OBLIGACIJSKO PRAVO - POGODBENO PRAVO - CIVILNO PROCESNO PRAVO - STEČAJNO PRAVO

Institut: cesija - stečaj odstopnika - ugovori dolžnika - pobot z odstopljeno terjatvijo - ugovor procesnega pobota

Zveza: OZ člen 311, 315, 421. ZPP člen 324, 324/3.

Jedro

Terjatev, ki jo s procesnim ugovorom pobota toženec uveljavlja zoper tožečo stranko, mora obstajati v času izdaje sodbe sodišča prve stopnje. Ta terjatev mora biti (tedaj) tudi iztožljiva. Če gre za terjatev zoper stečajnega dolžnika ter te terjatve upnik ni ustrezno uveljavljal v stečajnem postopku, takšna terjatev (več) ni iztožljiva.

Izrek

I. Pritožba se zavrne in se izpodbijana sodba potrdi.

II. Vsaka stranka krije svoje stroške pritožbenega postopka.

Obrazložitev

1. Tožeča stranka je od tožene zahtevala plačilo pogodbene terjatve. Tožena stranka je postavila ugovor pobota. Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo najprej ugotovilo obstoj terjatve tožeče stranke, dalje je ugotovilo neobstoj terjatve tožene stranke in nazadnje toženo stranko obsodilo na plačilo vtoževanega zneska. V manjšem delu glede obresti je zahtevek zavrnilo. Nazadnje je odločilo še o stroških postopka.

2. Proti sodbi vlaga pritožbo tožena stranka. Sklicuje se na vse zakonske pritožbene razloge iz 338. člena ZPP(1) ter sodišču predlaga, naj izpodbijano sodbo razveljavi ter zadevo vrne sodišču prve stopnje v nov postopek. Pritožnica graja materialnopravno stališče sodišča prve stopnje, da naj bi v pobot uveljavljane

terjatve tožene stranke prenehale v skladu z določbami ZFPPIPP(2) in sicer zaradi neprijave terjatve oz. nevlóžitve tožbe za ugotovitev prerékane terjatve. Pritožnica utemeljuje, da za tak sklep v materialnem pravu ni ustrezne podlage. Določbe ZFPPIPP govorijo le o tem, da terjatev preneha v razmerju do stečajnega dolžnika. S sklicevanjem na načelno pravno mnenje Vrhovnega sodišča RS(3) utemeljuje stališče, da s prenehanjem kapitalske družbe zaradi stečaja njene obveznosti ne ugasnejo, enako pa velja tudi glede prepozno prijavljenih terjatev. Zaradi navedenega lahko upniki stečajnega dolžnika, čeprav svoje terjatve niso pravočasno prijavili v stečajnem postopku, še vedno uveljavljajo zoper tretje osebe. Pritožnica navaja primere hipotekarnega dolžnika, poroka ali, kot v konkretnem primeru, v pobot zoper prevzemnika terjatve.

3. Nadalje zavrača rezervne razloge v izpodbijani sodbi, češ da bi ugoditev pobotnemu ugovoru pretirano posegla v položaj prevzemnika, ker naj bi ta nikoli ne prevzel dolžniškega razmerja.

4. V zaključku pa napada še razloge sodišča prve stopnje, češ da mora za uspešnost pobotnega ugovora, nasprotna terjatev obstajati v času izdaje sodbe sodišča prve stopnje. Meni, da je takšno, po komentarju ZPP povzeto stališče, napačno.

5. Pritožba je bila vročena tožeči stranki, ta je nanjo odgovorila in obrazloženo oporekala pritožničnim nosilnim tezám.

6. Pritožba ni utemeljena.

7. Za rešitev v pritožbi uveljavljanih vprašanj so odločilna naslednja nesporna dejstva:

- tožeča stranka uveljavlja zoper toženo stranko terjatev, ki jo je s pogodbo o cesiji prevzela od družbe A. d. o. o.;

- tožena stranka kot porok zatrjevanega nasprotnega upnika v pobot uveljavlja nasprotno terjatev, ki naj bi jo imela do družbe A. d. o. o.;

- družba A. d. o. o. je v stečaju;

- tožena stranka glede prerékanih nasprotnih terjatev zoper stečajnega dolžnika (družba A. d. o. o.) ni vložila tožbe na ugotovitev obstoja prerékanih terjatev.

8. Osrednje vprašanje tega pritožbenega postopka se glasi: kakšne pravne značilnosti mora imeti nasprotna terjatev, da jo dolžnik lahko uspešno uveljavlja v pobot proti upniku, ki je svojo uveljavljeno terjatev pridobil kot prevzemnik na podlagi pogodbe o cesiji?

9. Ob rešitvi zgornjega vprašanja je treba odgovoriti tudi na vprašanje, kakšne pravne značilnosti (še) ima terjatev upnika zoper dolžnika, nad katerim je bil uveden stečajni postopek, če upnik svoje terjatve ni pravočasno priglasil v stečajnem postopku oziroma, če jo je sicer priglasil, vendar je bila v stečajnem postopku prerékana, upnik pa nato ni pravočasno vložil tožbe za ugotovitev obstoja te terjatve.

10. Pritožbeno sodišče najprej ugotavlja, da se pritožnica pravilno sklicuje na načelno pravno mnenje Vrhovnega sodišča RS z dne 21. 6. 2013, iz katerega sledi, da s potekom rokov, določenih z ZFPPIPP in tudi s samim koncem stečajnega postopka obveznost kapitalske gospodarske družbe, nad katero je bil opravljen postopek stečaja, z izbrisom iz registra na podlagi pravnomočnega sklepa o končanju stečajnega postopka ne

preneha. A to ne spremeni dejstva, da izpolnitve teh obveznosti upnik več ne more sodno uveljaviti v stečajnem postopku. Prav tako to ne spremeni dejstva, da je kapitalska družba, nad katero je bil uveden stečajni postopek, prenehala obstajati. To pa pomeni, da je upnikova terjatev postala izrazito slabše kvalitete.

11. Zastavlja se vprašanje, ali ima toženec do svojega dolžnika (ali kakršnega koli že njegovega pravnega naslednika)(4) še iztožljivo terjatev. Odgovor je, da ne. Tožena stranka ni namreč navedla nobenega dejstva, iz katerega bi izhajalo, da bi jo imela. Terjatev, ki jo je imela zoper stečajnega dolžnika, je namreč v skladu z načelnim pravnim mnenjem sicer ostala, trditve, da bi obstajala pasivno legitimirana oseba (kar bi bil pogoj za iztožljivost terjatve) pa toženka ni podala oz. se njena teza, da je pasivno legitimirana prav tožeča stranka kot prevzemnik odstopljene terjatve, pravno ne izide. Tožena stranka namreč v razmerju do tožeče stranke nima nikakršne terjatve. Edino, kar ima, je možnost, da zaradi načela nevtralnosti dolžnikovega pravnega položaja (315. in 421. člen OZ) lahko proti cesionarju uveljavlja ugovore, ki bi jih lahko tudi proti cedentu. Možnost uveljavljanja ugovora pa ni isto, kot imeti terjatev in jo imeti možnost tudi uveljavljati. Test za preizkus pravilnosti prej navedene trditve je preprost. Vprašati se je treba, ali bi tožena stranka zoper tožečo stranko lahko vložila samostojno tožbo, s katero bi uveljavljala terjatev, ki jo je sicer imela v razmerju do družbe A. d. o. o. Odgovor je negativen.

12. Ker je iztožljivost terjatve, ki jo dolžnik lahko uveljavlja v pobot, ena izmed nujnih predpostavk po 311. členu OZ(5)(6), ta pogoj pa iz trditvene podlage tožene stranke ne izhaja, je sodišče prve stopnje ugovor procesnega pobota pravilno zavrnilo.

13. Tako je ravnalo, ker je ugotovilo, da v času izdaje sodbe, tožena stranka terjatve s takšno kvaliteto ni imela. Pravilno je tudi izhodišče sodišča prve stopnje, da mora terjatev, ki jo s procesnim ugovorom pobota toženec uveljavlja zoper tožečo stranko, obstajati v času izdaje sodbe sodišča prve stopnje. Procesni ugovor pobota ima namreč močne procesnopravne značilnosti. Ena izmed teh je tudi ta, da mora izrek sodbe obsegati tudi odločbo o obstoju ali neobstoju terjatve, ki je bila uveljavljana zaradi pobota (3. odstavek 324. člena ZPP). Pogoj za sodno pobotanje torej je, da obe terjatvi v času odločanja sodišča še obstajata, kar je lahko le trenutek, na katerega se nanašajo časovne meje pravnomočnosti – to pa je konec glavne obravnave.(7)

14. Iz navedenih razlogov pritožba ni utemeljena. Ker ob tem niso podani niti razlogi, na katere mora sodišče paziti po uradni dolžnosti, je na podlagi procesnega pooblastila iz 353. člena ZPP pritožbeno sodišče pritožbo zavrnilo in izpodbijano sodbo potrdilo. Če bi ravnalo drugače, ne bi več varovalo načela nevtralnosti dolžnikovega položaja, marveč bi njegov položaj, kakršnega bi imel brez opravljene cesije, neutemeljeno izboljšalo na rovaš pravic tožeče stranke.

15. Ker je pritožnica s pritožbo propadla, ni pravne podlage, da bi nasprotna stranka krila njene pritožbene stroške. Prav tako ni pravne podlage, da bi morala pritožnica kriti stroške za odgovor na pritožbo. Pogoj za priznanje stroškov namreč je, da so ti za pravdo potrebni (155. člen ZPP). To pa pomeni, da morajo stroški nastati v zvezi s procesnim dejanjem, ki potencialno lahko vpliva na strankin pravni položaj. Vsebina odgovora na pritožbo ni takšna, da bi bil ta pogoj izpolnjen.

Op. št. (1): Zakon o pravdnem postopku (Ur. l. RS, št. 73/2007 – Uradno prečiščeno besedilo – ter še poznejše spremembe osnovnega predpisa).

Op. št. (2): Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Ur. l.

RS, št. 126/2007).

Op. št. (3): Načelno pravno mnenje občne seje Vrhovnega sodišča RS z dne 21. 6. 2013, objavljeno v Pravna menja I/2013.

Op. št. (4): Pri tem bi se ob morebitni odgovornosti drugih oseb za isto terjatev, zastavilo nadaljnje, z vidika pravil o pobotu relevantno vprašanje; namreč vprašanje vzajemnosti.

Op. št. (5): Obligacijski zakonik (Ur. l. RS, št. 83/2001).

Op. št. (6): Glej: Miha Juhart v: Obligacijski zakonik s komentarjem, GV založba 2003, 2. knjiga, str. 392.

Op. št. (7): Glej Barbara Petrič, Pobot skozi pravdni postopek, Pravna praksa, št. 34/2011.

Datum zadnje spremembe: 28.10.2015